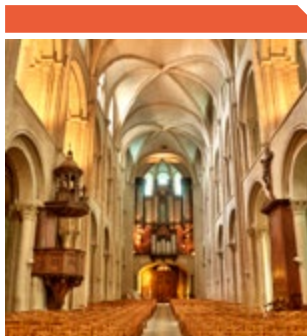




## Top 10 Hoogtepunten van Normandië

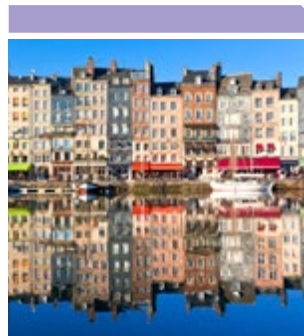
Welkom in Normandië .....	5
Normandië verkennen .....	6
Hoogtepunten van Normandië .....	8
Mont St. Michel .....	12
Tapijt van Bayeux .....	16
Honfleur .....	20
Abbaye de Jumièges .....	22
Cathédrale Notre-Dame, Rouen .....	24
Étretat .....	30
Deauville en La Côte Fleurie .....	32
Stranden van D-Day .....	34
Pays d'Auge .....	38
Fondation Claude Monet, Giverny .....	40



## De Top 10 van alles

Historische momenten .....	46
Kunstenars in Normandië .....	48
Schrijvers in Normandië .....	50
Normandische abdijen .....	52
Musea en galleries .....	54
Pittoreske dorpen .....	56
Natuurschoon .....	60
Bossen .....	62
Parken en tuinen .....	64
Spa's en resorts .....	66
Normandië voor kinderen .....	68
Buitenactiviteiten .....	70
Culinaire hoogtepunten .....	72
Fijnproeversrestaurants .....	74
Markten .....	76
Normandië zonder portemonnee .....	78
Festivals en evenementen .....	80

De afkorting Tvg in dit boek staat voor  
Toegankelijk voor gehandicapten



## Normandië van streek tot streek

Noordoost-Normandië .....	84
Midden-Normandië .....	92
Noordwest-Normandië .....	102
Zuid-Normandië .....	110

Binnen de Top 10 zegt een positie niets over  
kwaliteit of populariteit. Alle items zijn wat dat  
betreft geheel gelijkwaardig.

**Omslag voor en rug** Château Gaillard, een  
12de-eeuws fort, gebouwd door Richard  
Leeuwenhart boven Les Andelys  
**Omslag achter** De haven van Honfleur  
**Titelpagina** Le Vieux Bassin, Honfleur



## Wegwijs in Normandië

Vervoer naar en in Normandië .....	120
Praktische informatie .....	122
Accommodatie .....	128
Register .....	134
Dankbetuiging .....	140
Nuttige uitdrukkingen .....	142

De informatie in deze Capitool Top 10  
Normandië wordt regelmatig gecontroleerd  
en aangepast. Alles is in het werk gesteld om  
ervoor te zorgen dat de informatie in dit boek  
bij het ter perse gaan zoveel mogelijk is bij-  
gewerkt.  
Gegevens zoals telefoonnummers, openings-  
tijden, prijzen, exposities en reisinformatie  
zijn echter aan veranderingen onderhevig.  
De uitgever is niet aansprakelijk voor conse-  
quenties die voortvloeien uit het gebruik van  
dit boek.

## TOP 10 Mont St. Michel

Deze grillige rotspartij met een prachtige abdij, een van de spectaculairste bezienswaardigheden van Normandië, lijkt zich zo te verheffen uit het omringende landschap – een vlakte van zand en zee, afhankelijk van het getij. De sterattractie van het regio trekt, sinds pelgrims hier 1000 jaar geleden voor de eerste naartoe trokken, ongeveer drie miljoen bezoekers per jaar – maar heeft misschien maar 50 echte bewoners.

### 1 **Abdij**

Dit fraaie gebouw (rechts) is een combinatie van architectonische stijlen. Hoogtepunt is het klooster La Merveille uit de hoogtijdagen van de abdij met een kruisgang, een ridderzaal, een refectie en een gastenvertrek.

### Vesting **2**

Het langste deel, met imposante torens (rechts), werd gebouwd om de Engelsen tijdens de Honderdjarige Oorlog te weerstaan. De soldaten van de abt vebleden in de Tour de l'Arcade



### 3 **Grande Rue**

De Grande Rue (links) kronkelt door de versterkte Porte du Roy, waarvan de valhekkens nog steeds zichtbaar zijn, steil de heuvel op. Deze smalle keistenen straat was de oorspronkelijke route die pelgrims in de 12de eeuw gebruikten, en loopt nog steeds naar de top van de Mont. Nu passeert u hier een groot aantal souvenirwinkels en te dure restaurants.



### EEN EILAND

Mont St. Michel is in meer dan honderd jaar weer een eiland geworden. Als onderdeel van een groot project met als doel het 'maritieme karakter' van de Mont te herstellen, is de lelijke weg die het eiland verbond met het vasteland vervangen door een nieuwe houten brug. Nu kan het water in alle getijden vrijelijk stromen, waardoor het in al die jaren opgebouwde slib verdwijnt. Mensen kunnen nu echter niet meer naar de Mont rijden, maar moeten hun auto op het vasteland parkeren. U kunt de brug te voet, per fiets of per bus oversteken.



### 4 **Scriptorial d'Avranches**

Aan de hand van films en spellen kunt u het geschreven woord bewonderen. Van middeleeuwse manuscripten (boven) tot e-books.

### 5 **Archéoscope**

Een model van de kloosterberg in een groot reservoir. Multimediashow met informatie over de geschiedenis in het Frans en Engels.

### 6 **Église St. Pierre**

Deze 11de-eeuwse parochiekerk, maar pas in de 17de eeuw voltooid, heeft een apsis waar ooit een smalle straat door liep. U ziet er een zilveren beeld van St. Michel.

### 7 **Chapelle St. Aubert**

Volgens de legende blokkeerde een rotsblok de ingang van een grot waar nu de abdij staat. Niemand kon het verschuiven tot een kleine jongen het op miraculeuze wijze de zee inschopte. Deze 15de-eeuwse kapel (rechts) werd gebouwd op de plek waar het rotsblok zou zijn terechtgekomen.

### 8 **Ecomusée de la Baie du Mont Saint-Michel**

Dit kindvriendelijke museum brengt met modellen en interactieve displays het milieu en dierenleven van de baai tot leven. Ook komen de geschiedenis van visserij en zoutwinning aan bod.

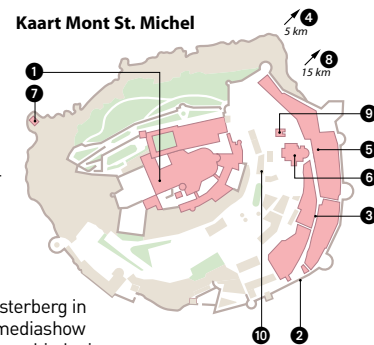
### TIPS VOOR DE TOERIST

**Kaart B5** ■ Office de Tourisme: bd de l'Avancée ■ 02-33601430  
**Abdij:** 02-33898000; mei-aug. 9.00-19.00 uur; sept.-april 9.30-18.00 uur. Niet gratis  
**Musée Historique:** 02-3360 0701; dag. 9.00-18.00 uur. Niet gratis  
**Logis Tiphaine:** 02-336023 34; half feb.-half nov. dag.

9.00-18.00 uur. Niet gratis  
**Archéoscope:** 02-33890185; half feb.-juni, sept.-half nov. 9.30-17.30 uur; juli-aug. 9.00-18.00 uur. Niet gratis  
**Scriptorial d'Avranches:** pl d'Estouteville, Avranches; 02-33795700; april-juni, sept. di-zo 10.00-13.00, 14.00-18.00 uur; juli-aug. di-zo 10.00-13.00, 14.00-19.00 uur; okt.-dec. feb.-maart di-za 14.00-18.00 uur. Niet gratis

**Ecomusée de la Baie du Mont Saint-Michel:** rte de Grouin de Sud, Vains; 02-33890606; april-juni 14.00-18.00 uur; juli-aug. 10.00-19.00, sept. 10.00-18.00 uur. Niet gratis  
 ■ Volop cafés en restaurants in de Grande Rue.  
 ■ Bel Chemins de la Baie (02-33898088) voor een rondleiding door de baai van Mont St. Michel.

### Kaart Mont St. Michel



## TOP 10 Normandische abdijen



Klooster Le Bec-Hellouin

### 1 Le Bec-Hellouin

In 1034 vervuilde een ridder, Hertuin genaamd, zijn strijddros voor een ezel en stichtte een religieuze gemeenschap op de oever van de rivier de Risle. Toen de invloedrijke Italiaanse theologen Lanfranc en Anselm zich acht jaar later bij hem voegden, werd het klooster het intellectuele hart van Normandië. Na sluiting tijdens de Revolutie en latere verwoesting werd het in 1948 opnieuw een benedictijner klooster (blz. 78 en 97).

### 2 Mont St. Michel

Deze beroemde abdij, spectaculair gelegen op een eenzame rots in de baai van Mont St. Michel, is de meest bezochte bezienswaardigheid van Frankrijk (blz. 12–15).

### 3 Jumièges

Jumièges, dat 700 jaar lang een centrum van de wetenschap vormde, veranderde na de Revolutie in een steengroeve. Nu behoort de romantisch gelegen ruïne weer tot de belangrijkste bezienswaardigheden van Normandië (blz. 22–23).

### 4 Abbaye-aux-Dames, Caen

Kaart D3

Net als hun stichters Willem en Mathilde, zijn de Abbaye-aux-Hommes en Abbaye-aux-Dames nauw aan elkaar verwant. De mooie kloostergebouwen, de huisvesting van meisjes uit de Normandische aristocratie, werden ontworpen door Guillaume de la Tremblaye.

### 5 St. Wandrille

De abdij werd in 649 gesticht en in de 10de eeuw na verwoesting door de Vikingen herbouwd. St. Wandrille vormde een wetenschappelijk centrum, raakte na de Revolutie in verval, maar werd in 1931 weer een benedictijner klooster (blz. 88).

### 6 La Trinité, Fécamp

Deze enorme kerk dankt zijn belang aan een kistje met het Heilig Bloed van Christus. Dit zou in de 1ste eeuw in de stam van een vijgenboom zijn aangespoeld. De abdij die hier in de 12de–13de eeuw werd gebouwd trok veel pelgrims. Le Précieux Sang wordt nog altijd vereerd (blz. 86).

De fraaie Mont St. Michel

### 7 St. Georges, St. Martin-de-Boscherville

In 1114 stichtte Willem van Tancarville een kleine kloostergemeenschap. De monniken kozen dit mooie romaanse gebouw als hun abdijskerk (blz. 88).

### 8 Abbaye-aux-Hommes, Caen

Lanfranc was de eerste abt van deze abdij, die door Willem de Veroveraar werd gesticht en in zijn aanwezigheid in 1077 werd ingewijd. Tien jaar later werd Willem zonder enige ceremonie in de abdijskerk St. Etienne begraven (blz. 97).



Abbaye-aux-Hommes

### 9 Hambye

Guillaume Paynel stichtte deze abdij in 1145. Met de toch al kleine gemeenschap ging het met de jaren slechter en in 1784 ging de abdij ter ziele. De stenen van het complex werden in de 19de eeuw als bouw materiaal gebruikt. Pas in de 20ste eeuw werden de nobele resten die we nu zien van verdere verwoesting gered (blz. 104).

### 10 La Trappe Kaart F5 ■ Soligny-la-Trappe

La Trappe, gesticht in 1140, was een van de cisterciënzer kloosters met Strikte Observantie – stilte, gebed, onthouding en handarbeid. Deze leer werd rond 1660 door Abbot de Rancé geïntroduceerd. In het noordwestelijk gelegen plaatsje Briquebec staat nog een trappistenklooster.

## TOP 10 RELIGIEUZE FIGUREN



Abbot de Rancé

- 1 St. Ouen**  
Blies het christendom in de regio Rouen nieuw leven in, waarna verschillende abdijen werden gesticht.
- 2 St. Philibert**  
Gasconse hoffavoriet en beschermeling van St. Ouen. Stichtte in de 7de eeuw Jumièges.
- 3 St. Wandrille**  
Atletisch gebouwde edelman die in 649 de gelijknamige abdij stichtte.
- 4 St. Aubert**  
Bisschop van Avranches aan wie in 708 de aartsengel Gabriël verscheen. Deze gaf hem opdracht een kapel op Mont St. Michel te bouwen.
- 5 Lanfranc**  
Invloedrijke Italiaanse jurist-monnik (1005–1089). Aartsbisschop van Canterbury onder Willem de Veroveraar.
- 16 St. Anselm**  
Filosoof-monnik (1033–1109) die zich in Bec bij Lanfranc voegde en hem als aartsbisschop van Canterbury opvolgde.
- 7 Jeanne d'Arc**  
Tiensoldaat (1412–1431). Stemmen droegen haar op Frankrijk van de Engelsen te redden. Stierf op de brandstapel. Heilig verklaard in 1920.
- 8 Guillaume de la Tremblaye**  
Benedictijner monnik in Bec, meester-architect en beeldhouwer (1644–1715).
- 9 Abbot de Rancé**  
Edelman die afstand nam van zijn oude leven en in 1664 de trappistenorde stichtte.
- 10 Ste. Thérèse Martin**  
Diep spirituele jonge non (1873–1897) wier graf in Lisieux wordt vereerd.

## TOP 10 Noordoost-Normandië

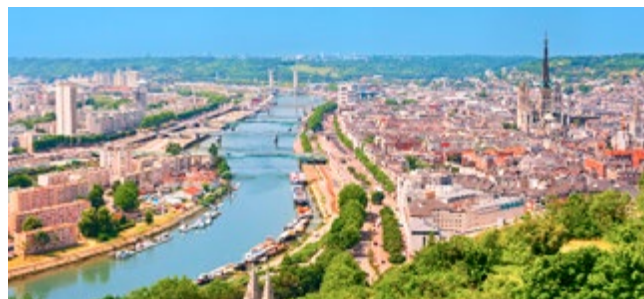


**Gros Horloge,**  
een astrologische  
klok in Rouen

Landinwaarts van de spectaculaire Côte d'Albâtre, met zijn door kalksteenkliffen beschermde havens en badplaatsen, wordt Noordoost-Normandië gedomineerd door de kronkelende Seine. Deze ongerepte regio van bossen en rivieren omvat het *département* Seine-Maritime en – ten noorden van de Seine in de richting van de Epte – een stuk van Eure. Bij de samenvloeiing van de twee rivieren ligt Giverny, het dorp dat door Monet beroemd werd. Seine-Maritime heeft een gevarieerd landschap met het weelderige, schaars bevolkte Pays de Bray in het noordoosten en in het midden het kalksteplateau van het Pays de Caux. Tussen de zee en de culturele bisschopsstad Rouen kijkt de ene na de andere

magnifieke abdij uit op de beboste oevers van de Seine – hoogten langs de populaire Abdijsroute.

### KAART VAN NOORDOOST-NORMANDIË



**De Seine kronkelt door de historische stad Rouen**

### 1 Rouen

De hoofdstad van Haute-Normandie werd omstreeks 50 v.C. door de Romeinen gesticht op een strategische plaats aan de Seine – het laatste punt waar de rivier kon worden overbrugd. Vanaf het einde van de Honderdjarige Oorlog bloeide Rouen door de textiel- en maritieme handel. De stad met zijn vakwerkhuisen en magnifieke kathedraal trekt duizenden bezoekers (blz. 24–26).

### 2 Abbaye de Jumièges

Fraaie resten van deze 7de-eeuwse abdij, waar ooit 900 monniken woonden, en die tijdens de Revolutie werd verwoest (blz. 22–23).

### 3 Giverny

Bezoek het huis van Monet – nu de Fondation Claude Monet – en wandel door de tuin die hem inspireerde. Het Musée des Impressionismes belicht de geschiedenis van het (post-)impressionisme en de invloed van deze beweging op kunst in de 20ste eeuw (blz. 40–43).

### 4 Dieppe

**Kaart G1 ■ Toeristenbureau:**  
pont Jehan Ango, quai du Carénage  
■ 02-32144060

Dieppe, Frankrijks eerste badplaats, heeft een schitterende ligging tussen kalksteenkliffen. Als Kanaalhaven werd het eeuwenlang belaagd. De stad is populair bij vakantiegangers, die worden aangetrokken door het fraaie strand en gezellige oude centrum rond de Grande Rue (blz. 76).

De middeleeuwse Église St. Jacques heeft een monument voor de duizenden Canadezen die tijdens Operation Jubilee in 1942 sneuvelde. Het 15de-eeuwse kasteel boven de stad is nu een museum met een collectie impressionisten en 16de-eeuws ivoor. Ook fraai is het Cité de la Mer, met aquaria en exposities over de maritieme geschiedenis.



**Boten in de haven van Dieppe**

### 5 Le Havre

**Kaart E2 ■ Toeristenbureau:**  
186 bd Clémenceau ■ 02-32740404

Le Havre werd in 1517 gesticht ter vervanging van de verzande havens van Honfleur, Harfleur en Caudebec. Nu is het de tweede haven van het land en is het werelderfgoed, een eerbetoon aan het herstel van de bombardementen in 1944. Een van de weinige historische resten is de 16de-eeuwse kathedraal, een combinatie van de gotische en de renaissancestijl. De stad werd herbouwd naar een ontwerp van Auguste Perret. Karakteristiek voor deze stijl is de Église St. Joseph. In het gebouw van glas, aluminium en staal is het Musée Malraux (blz. 55) gevestigd.

## Steden en dorpen

**1 Séés**  
Kaart E5 ■ Toeristenbureau: pl du Général-de-Gaulle ■ 02-33287479  
Séés is sinds de 4de eeuw een bisschopsstad en u vindt er een fraaie kathedraal, een voormalig bisschoppelijk paleis en een abdij.

**2 L'Aigle**  
Kaart F5 ■ Toeristenbureau: pl Fulbert de Beina ■ 02-33241240  
In deze metaalstad vindt elke dinsdag de grootste markt van Normandië plaats (blz. 77). De St. Martinkerker en het château zijn mooi.

**3 Camembert**  
Kaart E4 ■ La Ferme "Maison de Camembert": 02-33121037; open mei-sept., april en okt. wo-zo; niet gratis  
De kaas werd populair door Napoleon III en werd hier rond 1790 voor het eerst gemaakt door Marie Harel. Sommige boerderijen werken nog volgens de originele methode.

**4 Argentan**  
Kaart E5 ■ Toeristenbureau: pl du Marché ■ 02-33671248  
Deze stad staat bekend om zijn rol aan het eind van de Slag om Normandië, maar ook om zijn kant en paardenraces.

**5 St. Céneri-le-Gérei**  
Kaart E6  
Dit dorpje aan de Sarthe behoort tot de 100 mooiste van Frankrijk. Een pareltje dat generaties kunstenaars heeft geïnspireerd (blz. 57).

St. Céneri-le-Gérei



**6 Mortagne-au-Perche**  
Kaart F6 ■ Toeristenbureau: pl de Gaulle ■ 02-33833437

Deze gezellige plaats was ooit de regionale hoofdstad en vormt een prachtige historische uitvalsbasis. Beroemd om zijn bloedworst.

**7 Bellême**  
Kaart F6 ■ Toeristenbureau: bd Bansard des Bois ■ 02-33730969  
Fortificaties en goed bewaard gebleven 17de- en 18de-eeuwse huizen op een rots met uitzicht op de bossen. Eind september paddenstoelenfeest.

**8 Domfront**  
Kaart D5 ■ Toeristenbureau: pl de la Roirie ■ 02-33385397  
Boven de Varenne-kloof met uitzicht op de perenboomgaarden van de Passais-bocage. De muren en torens getuigen van de turbulente geschiedenis van de stad.

**9 Mortain**  
Kaart C5 ■ Toeristenbureau: rue du Bourg Lopin ■ 02-33591974  
Mortain wordt omgeven door bossen, watervallen en graniet. Twee mooie watervallen (Grande en Petite Cascade) liggen op loopafstand van het stadscentrum.

**10 Pontorson**  
Kaart B5 ■ Toeristenbureau: pl de l'Hôtel de Ville ■ 02-33602065  
Pontorson vormt een poort tot Mont St. Michel. De 12de-eeuwse kerk is een mooi voorbeeld van Normandisch romaanse architectuur.

## Musea en bezienswaardigheden



Interieur van de Église St. Julien

**1 Église St. Julien, Domfront**  
Kaart D5 ■ Pl du Commerce ■ Gesloten wegens renovatie  
Deze betonnen kerk uit 1926 heeft fraaie neo-Byzantijnse mozaïeken.

**2 Ecomusée du Moulin de la Sée, Brouains**  
Kaart C5 ■ 2 le Moulin de Brouains ■ 02-33497664 ■ Open april-juni, sept.-okt. wo-zo mi; juli-aug. di-vr, za en zo mi ■ Niet gratis  
Bewonder het waterrad waarmee deze voormalige papierfabriek aan de rivier de Sée werd aangedreven.

**3 Jardins de Pongirard**  
Kaart G6 ■ Monceaux-au-Perche ■ 02-33736149 ■ Open mei-sept. do-di 10.00-18.00 uur  
Manoir du Pongirards glorieuze tuin met lavendel, een oude limoenboom en 30 soorten wolfsmelk.

**4 Fromagerie Durand**  
Kaart E5 ■ Ferme de la Héronnière ■ 02-33390808 ■ Open ma-zo 10.00-12.30, 15.00-17.30 uur ■ Niet gratis  
Kaasmakerij die camembert nog op traditionele wijze maakt, met ongepasteuriseerde melk.

**5 La Maison du Camembert, Camembert**  
Kaart F4 ■ Le Bourg ■ 02-33121037 ■ Open mei-sept. dag.; april en okt. wo-zo ■ Niet gratis  
Gewijd aan de beroemde kaas van Normandië, met een reconstructie van een oude fabriek.

**6 La Ferme du Cheval de Trait, Juvignysous-Andaine**  
Kaart D5 ■ La Michaudière ■ 02-33382778 ■ Open juli-aug. wo, do, za en zo (bel voor tijden) ■ Niet gratis  
Bekijk een miniatuurboerderij en een show met Percherontrekpaarden op deze boerderij.

**7 Musée de l'Emmigration Percheronne au Canada, Tourouvre**  
Kaart F5 ■ 15 rue Mondrel ■ 02-33255555 ■ Open april-okt. di-zo 10.00-12.30, 14.00-18.00 uur ■ Niet gratis  
Een replica van de kamer waarin in de 17de eeuw de emigratiecontracten voor Québec werden getekend.

**8 Musée de la Dame aux Camélias, Gacé**  
Kaart F5 ■ Château de Gacé ■ 02-33670859 ■ Open half juni-half sept. di-zo 14.00-18.00 uur ■ Niet gratis  
Dit museum belicht de extravagante levensstijl van de hoofdfiguur van Alexandre Dumas beroemde boek.



Musée de la Dame aux Camélias

**9 Musée et Prison Royale, Tinchebray**  
Kaart D5 ■ 32 Grande Rue ■ 02-33642355 ■ Open juli-aug. ma, di, do, vr 14.30-18.00 uur ■ Niet gratis  
Rechtszaal, cellen en volkenkundig museum.

**10 Attelage dans la Nature**  
Kaart E4 ■ L'Absoudière, Corbon ■ 02-33839140 ■ April-sept.  
Rij door bossen en over karrensporen en bekijk het landschap van Percheron vanuit een paardenkoets.